

Dijaška ocena kakovosti, odsotnosti in motivacije pri aktivnostih, ki jih je organiziral RaST v šolskem letu 2017/18

UVOD: V okviru projekta RaST so od februarja do avgusta 2018 potekale aktivnosti »za nadarjene dijakinje in nadarjene dijake«, ki so jih izvajali različni izvajalci na področjih naravoslovja, družboslovja, umetnosti in tehnike. Skupaj je bilo tako izvedeno 12 aktivnosti. Ob koncu šolskega leta smo z vprašalnikom za udeležence oz. dijakinje in dijake (v nadaljevanju dijake) ocenili kakovost aktivnosti.

METODA: V spletni vprašalnik smo ob oceni aktivnosti vključili še vprašanja o odsotnostih (VPR 4.1 in 4.2) ter vprašanje o motivaciji za udeležbo na tovrstnih aktivnostih (VPR 9), saj smo bili kot organizatorji aktivnosti soočeni s precejšnjim osipom dijakov, predvsem med prijavo (ki je potekala januarja 2018) in začetkom aktivnosti.

Anonimni vprašalnik smo posredovali osebam na šolah, s katerimi smo komunicirali ob prijavi dijakov ali kasneje (t.i. koordinatorji za nadarjene) in jih prosili, da ga posredujejo dijakom. Nismo namreč imeli vseh e-naslovov dijakov in želimo, da so šole informirane o tem in vključene v to, kar počnemo z njihovimi dijaki.

POPULACIJA: Prejeli smo 109 odzivov oz. izpolnjenih vprašalnikov za 10 aktivnosti. Za eno aktivnost nismo prejeli nobenega odgovora, dve aktivnosti pa še nista bili izvedeni. Pri eni od slednjih (Gremo mi po svoje) je bilo veliko število odjav, zato smo v anketiranje takoj vključili te dijake, po izvedbi (konec junija) pa še dijake, ki so se je udeležili. Zadnja, 12. aktivnost je bila tabor z dolgo tradicijo, ki se zaključi sredi avgusta, zato te aktivnosti nismo več vključili v evalvacijo. Na aktivnosti smo imeli 309 prijav, udeležbo smo zabeležili na 178 mestih (en dijak je lahko obiskoval več aktivnosti; zaradi odjav in naknadnih prijav podatki niso povsem točni).

PREDSTAVITEV REZULTATOV: V nadaljevanju so predstavljeni rezultati po vprašanjih. Ocene posameznih aktivnosti smo sestavili posebej in jih posredovali izvajalcem ter dijakom, ki so izrazili zanimanje za rezultate.

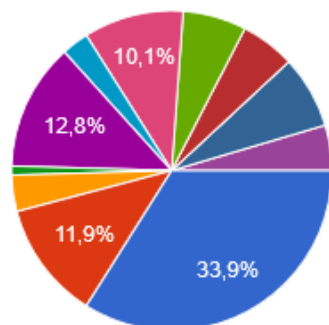
Vprašanja, ki smo ju zaradi pomena, ki ga imata za nas, priključili vprašalniku, smo tukaj podrobneje analizirali in vnesli razpravo (VPR 4 in 9). Prav tako smo analizirali VPR 2, ker je pokazalo zanimive rezultate. Pri tem je treba opomniti, da je število odgovorov pri mnogih vprašanjih in skupinah oz. v analizah tako majhno, da težko govorimo o kvantitativni raziskavi, kaj šele o statistično potrjenih rezultatih. Imajo pa podatki gotovo informativno vrednost, ki popravlja nekatere naše domneve, ki smo jih imeli glede motivacije dijakov za udeležbo na naših aktivnostih in s tem povezanimi odjavami ali nenapovedano neudeležbo.

»HIPOTEZE« IN RAZPRAVA: Pred izvedbo ankete smo sklepali, da bi uvedba prijavnin zagotovila večjo zavezanost dijakov k udeležbi, še posebej če bi jo morali plačati le v primeru neudeležbe. Kot so pokazali rezultati pri obeh dodatnih vprašanjih, dijakov »finančna kazen« ne bi zavezala k temu, da se po prijavi bolj verjetno udeležijo aktivnosti (VPR 4 o razlogih za odsotnost), kot tudi ne verjamejo, da je plačljiva aktivnost bolj kakovostna od brezplačne (VPR 9 o motivaciji za prijavo na aktivnosti). Seveda se je treba zavedati, da tukaj dijaki podajajo hipotetično samooceno in da je njihovo dejansko obnašanje lahko drugačno, morda celo nasprotno. Vsekakor bi bilo za preverjanje tega potrebno izvesti temu namenjeno raziskavo v obsegu, ki zelo presega tukaj predstavljena dopolnilna vprašanja k oceni aktivnosti.

VPR 1:

Za katero aktivnost izpolnjuješ vprašalnik?

109 odgovorov

- Raziskovalna postaja za srednješol...
- Priprave na tekmovanja iz znanja n...
- #makeathon @KreatoLab ali Od ide...
- Preobrazba organizacije s spletnimi...
- Ledolomilci
- Razumem, torej sem!
- Gledališki talenti
- Kreativno gledališče - Od ideje do iz...
- Talenti za trajnostni razvoj
- Gremo mi po svoje
- Gremo mi po svoje (samo za tiste, ki so se od te aktivnosti odjavili)

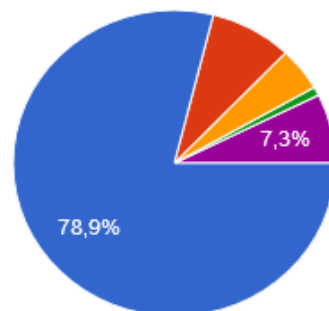
▲ 1/2 ▼

▲ 2/2 ▼

VPR 2:

Kaj je bil glavni razlog za PRIJAVO na aktivnost? Izbereš lahko le en odgovor.

109 odgovorov

- Področje ali vsebina aktivnosti me zanima
- Aktivnost je bila za tiste, ki smo nadarjeni, in je obljubljala nekaj več
- Prijavili ali k prijavi nagovorili so me učitelji na moji šoli
- Prijavili so se sošolci in sem se tudi jaz
- Nobeden od teh odgovorov ni glavni razlog - sem prej napisal-a, za kaj gre.

Analiza VPR 2 glede na prijavljene aktivnosti:

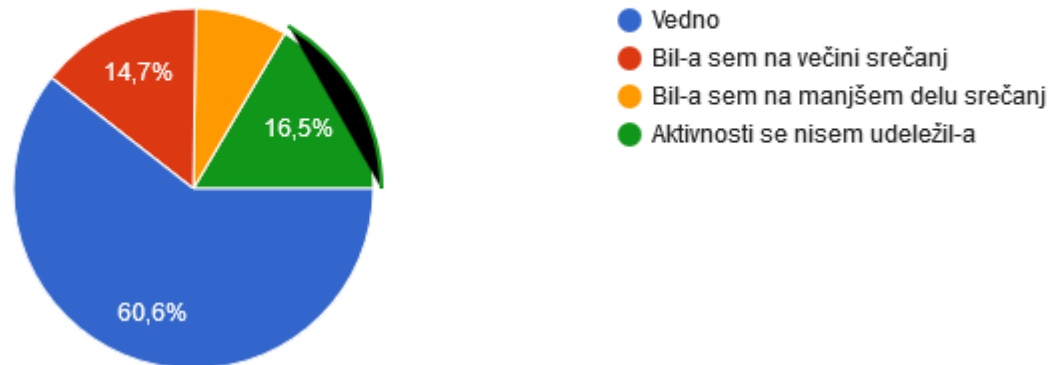
6 od 8-ih, ki so izbrali odgovor "Aktivnost je bila za tiste, ki so nadarjeni, in je obljubljala nekaj več" se je prijavilo na aktivnost Raziskovalna postaja za srednješolce Petnica (in so se je, razen ene odpovedi, vsi udeležili). Za to aktivnost je bilo izpolnjeno 37 vprašalnikov, torej je kar tretjina dijakov to aktivnost prepoznala kot izjemno oz. »res za nadarjene«, čemur se ni približala nobena druga aktivnost.

3 od 5-ih, ki so izbrali odgovor "Prijavili ali k prijavi nagovorili so me učitelji na moji šoli" so se aktivnosti udeležili zgolj v manjšem delu srečanj (eden se je ni udeležil, eden pa vedno), kar nekako potrjuje, da "zunanja motivacija" (s strani učiteljev) ne zadostuje za "željo po znanju/učenju", vztrajnost ipd.

VPR 3:

Kako redno si obiskoval-a aktivnost?

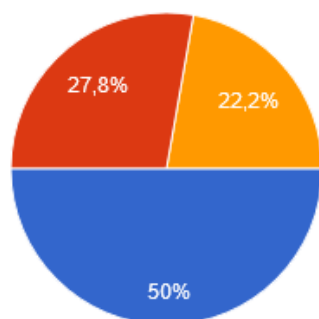
109 odgovorov

VPR 4.1 (kdor se aktivnosti ni udeležil, n =18)

Si se od aktivnosti odjavil-a? Je bilo to dovolj zgodaj, da je lahko organizator odjavo upošteval in o prostem mestu obvestil druge interesente?

18 odgovorov

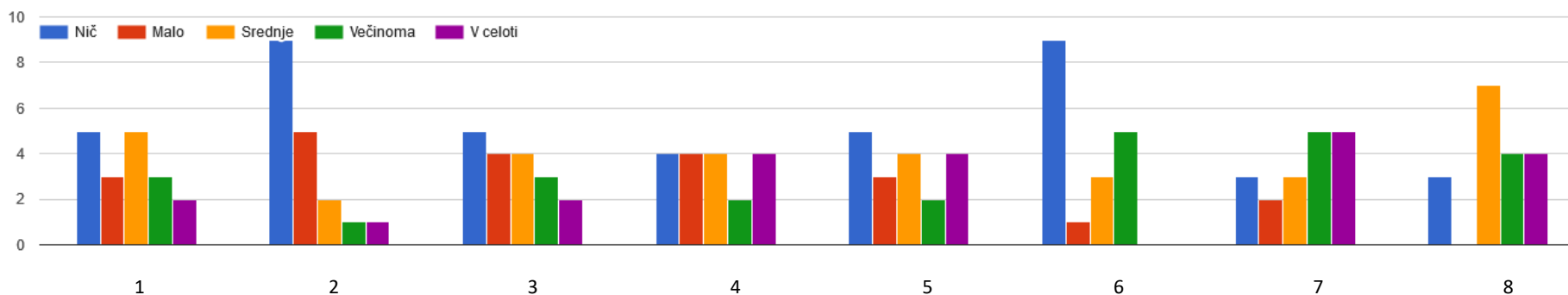
- Da, pravočasno sem se odjavil-a (kak teden pred terminom in kak mesec pred daljšim taborom)
- No ja, odjavil-a sem se le kak dan prej
- Ne, nisem se odjavil-a

VPR 4.2 (kdor se aktivnosti ni udeležil, n =18)

Tukaj so razlogi dijakov, ki so se na aktivnost prijavili, a se je niso udeležili. Koliko se ti zdi, da je navedeno pravi razlog za neudeležbo?

Št.	Odgovori (v vprašalniku so bili v naključnem vrstnem redu; zaporedne številke ustrezajo spodnjemu grafu)	Povprečna ocena glede na to, ali se je dijak odjavil			
		Vsi (n=18)	Da, pravočasno (9)	No ja, tik pred zdajci (5)	Ni se odjavil (4)
1	Aktivnost je bila popoldan ali ob vikendih.	2,67	2,89	1,5	3,75
2	Nič me ni stalo, če se prijavim in se ne udeležim.	1,89	2,44	1,4	1,25
3	Slišal-a sem, da aktivnost ni to, kar sem pričakoval-a.	2,61	3	2,2	2,25
4	Aktivnost je bila dodatna obremenitev k pouku.	2,89	3	2,2	3,5
5	Termin aktivnosti se je spremenil od prvotno napovedanega.	2,83	3,11	2,2	3
6	Drugi so rekli, da ne gredo, pa jaz tudi nisem.	2,22	2,56	1,6	2,25
7	Sem zbolel-a.	3,39	3,56	3,4	3
8	Spremenil se mi je urnik drugih, bolj pomembnih aktivnosti.	3,33	3,78	2,6	3,25

Število ocen/strinjanja pri posameznem odgovoru

Analiza in razprava VPR 4.2

Dijaki, ki se aktivnosti niso udeležili, so kot najbolj verjeten razlog za neudeležbo dijakov ocenili bolezen (3,39) in to v vseh skupinah (glede na odjavo od aktivnosti in njeno pravočasnost) s približno enako vrednostjo.

Absolutno najvišjo oceno (3,78) in s tem najbolj verjeten razlog za neudeležbo pa so podelili dijaki, ki so se pravočasno (po lastni oceni!) odjavili od aktivnosti in sicer »opravičilu«, da se jim je spremenil urnik drugih, »bolj pomembnih« aktivnosti in se zato niso mogli udeležiti aktivnosti RaST-a, na katere so se prijavili. To je bilo tudi v povprečju drugo najbolj verjetno opravičilo za neudeležbo.

Dijaki, sicer samo 4, ki svoje neudeležbe niso javili izvajalcu ali organizatorju, so kot najverjetnejša razloga za neudeležbo navedli, da je aktivnost potekala popoldan (3,75), kar je bil v povprečju sicer šele 5. najverjetnejši razlog (od 8-ih, ki so jih dijaki lahko ocenili), in da je bila aktivnost dodatna obremenitev k pouku (3,5), kar je bil v povprečju 3. najverjetnejši razlog za neudeležbo (2,89).

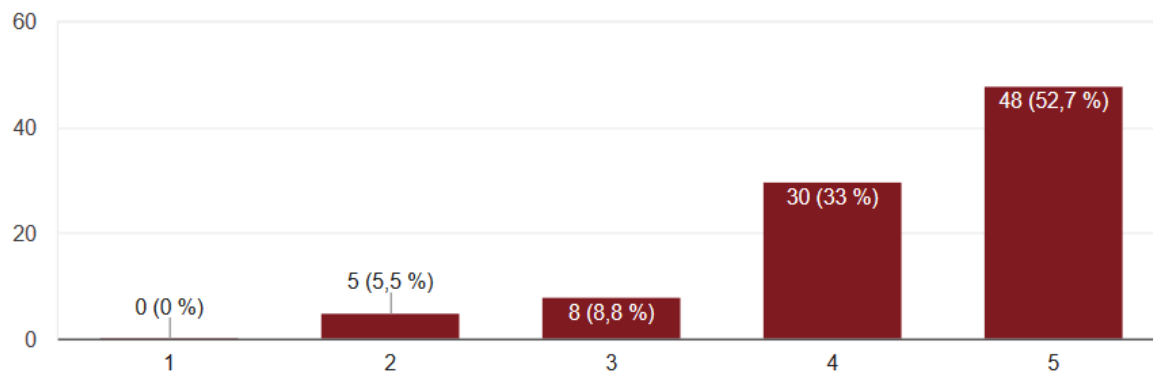
Naša domneva pred izvedbo ankete je bila, da je na (ne)udeležbo vpliva tudi materialni oz. finančni vidik in sicer, da dijake nič ne stane, če se na aktivnost prijavijo in se je ne udeležijo. Po rezultatih ankete moramo to domnevo ovreči, saj je bila ta trditev ocenjena kot najmanj verjeten razlog za neudeležbo (1,89). Kot bolj verjeten je bil ocenjen celo odgovor Drugi so rekli, da ne gredo, pa jaz tudi nisem, kar kaže, da je vpliv vrstnikov pomembnejši od materialnega, čeprav daleč zaostaja za zunanjimi oz. objektivnimi vplivi (bolezen in urniki).

VPR 5 (do vključno VPR 8 odgovarjali samo prisotni, n=91)*

Kako bi aktivnost ocenil-a kot celoto?

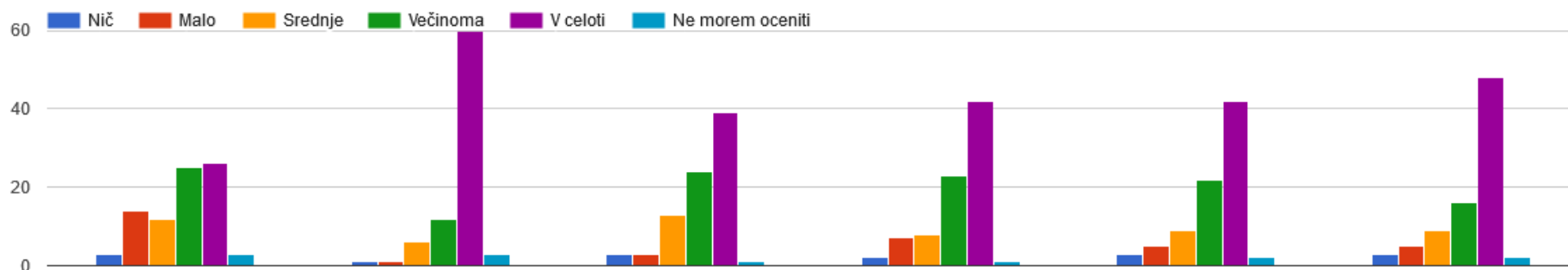
91 odgovorov

5 = odlično, 1 = nezadostno

VPR 6: Ocena organizacije aktivnost*

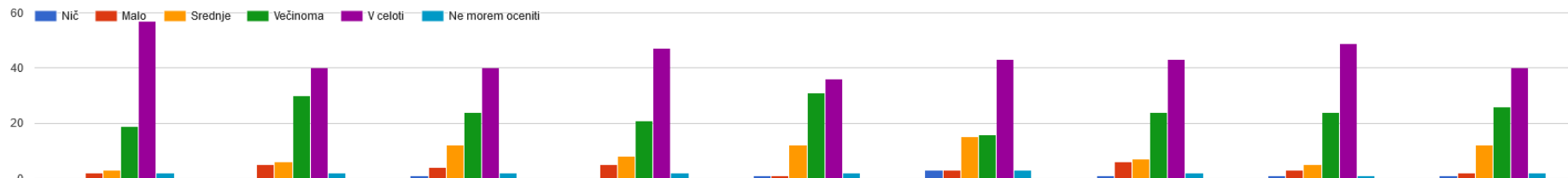
Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?

1. Opis aktivnosti je ustrezal temu, kar je bilo i ...
2. Prijava na aktivnost je potekala gladko.
3. Obveščanje o poteku aktivnosti je bilo dobro.
4. Izvedba aktivnosti je potekala gladko.
5. Vedel-a sem, koga kaj vprašati v zvezi z akti ...
6. S prihodom na in odhodom z aktivnosti ni bi...

VPR 7: Ocena mentorja oz. mentorjev aktivnosti*

Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?

1. Je strokovnjak, ima veliko znanja.

2. Znanje posreduje na razumljiv način.

3. Znanje posreduje na privlačen način.

4. Je dober motivator, ponuja izzive.

5. Spodbuja samostojno delo.

6. Organizira skupinsko delo dijakov.

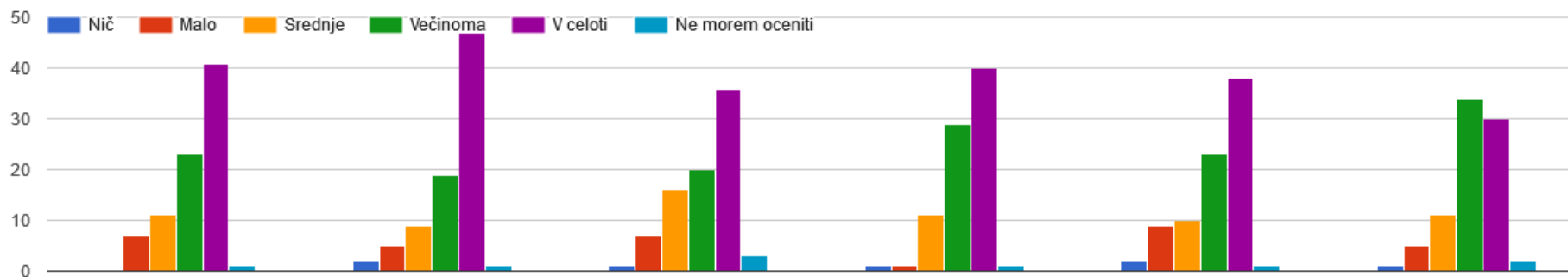
7. Dijakom dopušča ustvarjalnost.

8. Potek aktivnosti ima pod nadzorom.

9. Od dijakov zahteva primerno veliko.

VPR 8: Ocena učinka aktivnosti*

Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami?

1. Veliko sem se naučil-a.
2. Imel-a sem možnost izraziti svoje ideje, misli.
3. Mentor je vključeval ideje, predloge dijakov.
4. Naučil-a sem se koristnih stvari.
5. Aktivnost je zadovoljila moja pričakovanja.
6. Vem, kje, kdaj in kako uporabiti naučeno.

* Povprečne ocene posameznih trditvev za VPR 4 do 8 pri posameznih aktivnostih je mogoče dobiti s prošnjo na marko.ivansin@druga.si

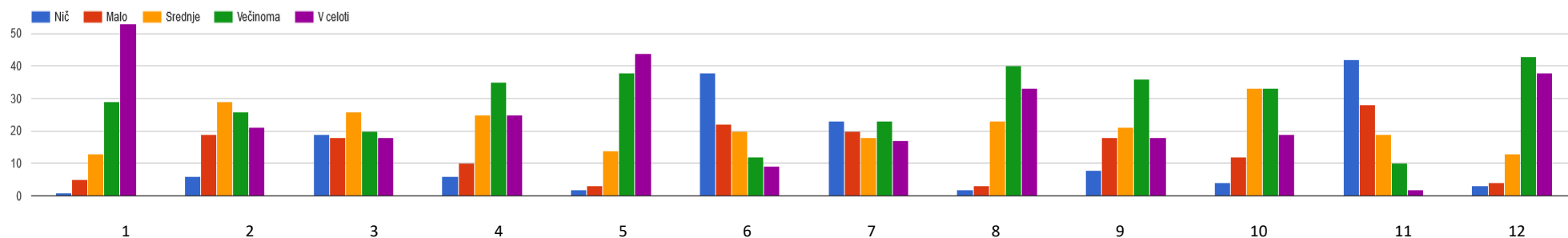
VPR 9 (odgovarjali vsi, n=109)

Če bi RaST spet ponudil aktivnosti za nadarjene - kako bi naslednje vplivalo na to, ali bi se jih UDELEŽIL-A ti in tvoji sošolci?

Koliko se strinjaš z naslednjimi trditvami od 1 (Nič) do 5 (V celoti)?

Št.	Odgovori (v vprašalniku so bili v naključnem vrstnem redu; zaporedne številke ustrezajo spodnjemu grafu)	Povprečna ocena glede na samooceno prisotnosti					
		VSI (N=109)	Prisotni (n=91)	Vedno (66)	Večino (16)	Redko (9)	Odsotni (n=18)
1	Področje aktivnosti nas zanima.	4,28	4,35	4,45	4,38	3,56	3,94
2	Na področju aktivnosti smo nadarjeni.	3,34	3,36	3,32	3,63	3,22	3,22
3	Aktivnost izvaja RaST, ki je projekt za nadarjene.	2,97	3,01	3	3,38	2,44	2,78
4	Mentor/Izvajalec aktivnosti je znan strokovnjak.	3,62	3,63	3,62	4,13	2,78	3,61
5	Aktivnost je znana kot zanimiva in kakovostna.	4,18	4,22	4,32	4,25	3,44	4
6	Aktivnost je v času pouka in "ne rabimo v šolo".	2,31	2,27	2,15	2,69	2,44	2,5
7	Aktivnost šteje k šolski obvezi, npr. OIV.	2,85	2,73	2,67	2,88	2,89	3,5
8	Aktivnost ponuja ustvarjalno delo.	3,99	4,03	4,08	4,06	3,67	3,78
9	Aktivnost ponuja skupinsko delo.	3,41	3,48	3,62	3,19	3	3,06
10	Aktivnost zahteva resno delo.	3,5	3,55	3,68	3,63	2,44	3,22
11	Plačljiva aktivnost je gotovo bolj kakovostna od brezplačne.	2,06	2,11	2,14	1,94	2,22	1,78
12	Pomembna je zanimiva predstavitev aktivnosti.	4,08	4,08	4,17	4,06	3,44	4,11

Število ocen/strinjanja pri posameznem odgovoru

Analiza in razprava VPR 9

Ocene kažejo, da dijake k udeležbi na aktivnosti najbolj motivira njihov interes za vsebinsko področje aktivnosti. Zanimivo pa ta ni najpomembnejši motivator pri dveh skupinah in sicer pri tistih, ki so aktivnost obiskali v manjšem delu srečanj ("redko") in jim je najpomembneje, da aktivnost ponuja ustvarjalno delo (3,67), in tistim, ki se aktivnosti niso udeležili ("odsotni") in jim je najpomembneje, da je zanimiva predstavitev aktivnosti (4,11).

Če bi za prvi zgoraj navedeni motivator lahko rekli, da je notranji ("interes"), potem sta naslednja dva tipična zunanja. Namreč, da je aktivnost že znana kot kakovostna in da je njena predstavitev zanimiva. To sta za vse skupine drugi ali tretji najpomembnejši motivator.

Na "zgornjem delu lestvice" je zanimiv še četrti po vrsti, ustvarjalno delo (3,99), kjer skupini tistih, ki so vedno (4,08) ali večinoma (4,06) in tistih, ki so redko (3,67) ali nikoli (3,78) obiskovali aktivnost, tvorijo dve skoraj kohortni skupini, katerih povprečne ocene se vidno razlikujejo. Kot rečeno, je to za skupino tistih, ki so redko obiskovali aktivnost, najpomembnejši motivator, ki pa ima kot takšen relativno nizko povprečno oceno (3,67). Ta skupina je tudi sicer zanimiva, saj je največ motivatorjem podelila najnižje ocene od vseh skupin, kar bi morda pričakovali za skupino tistih, ki se aktivnosti niso udeležili. Takšno obnašanje skupine lahko pripišemo njeni majhnosti, ki je bolj občutljiva na dva posameznika, ki sta ocenjevala zelo kritično, t.j. z relativno nizkimi ocenami. Lahko pa tudi temu, da je "prenehanje interesa ali volje po par obiskih aktivnosti" (gre za skupino, ki je bila na manjšem delu srečanj), posledica neodločnosti ali najslabše med vsemi skupinami izdelanega vrednostnega sistema in s tem pomanjkanje t.i. ciljne naravnosti ("vse poskušajo, a nič ne končajo"). Za takšen profil je tudi značilno izražanje pretirane kritike. Ali pa gre, po tretji strani, za zelo ustvarjalno skupino, ki jo je pomanjkanje ustvarjalnosti v aktivnostih, odvrnilo od nadaljnjega obiskovanja. Tozadevno moramo dodati še, da so dijaki, ki so se pred začetkom aktivnosti odločili, da ne

bodo hodili, napram prej opisani skupini pokazali več ciljne naravnosti ("vedo, kaj hočejo") in so zato bližje tistim, ki so aktivnosti obiskovali redno ali večinoma.

Vprašanje, kako motivirati dijake, da se bodo po prijavi na aktivnost le-te tudi zanesljivo in redno udeleževali, je bilo vodilo za umestitev vprašanja o motivatorjih v obrazec za ocenjevanje aktivnosti. Pred izvedbo ankete smo zaključevali, da jih bo k udeležbi motiviral finančni vidik, namreč da če za aktivnost ob prijavi plačajo, se je bodo tudi udeležili. Druga domneva, s katero pa se je strinjal le del sogovornikov učiteljev, je bila, da lahko udeležbo zagotovimo, če bodo aktivnosti potekale v času pouka ali bodo upoštevane kot del njegovih obveznosti (del učiteljev je brezkompromisno zagovarjal, da je pomemben zgolj notranji motivator, torej zanimanje za področje aktivnosti, ki se je res pokazalo kot najpomembnejši motivator).

Po rezultatih ankete moramo obe domnevi zavrniti.

Trditev, da je plačljiva aktivnost bolj kakovostna od brezplačne, je dobila najnižje ocene tako relativno kot absolutno. Spet pa je izstopala skupina "redkih obiskovalcev", ki se je s to trditvijo strinjala bolj kot vse ostale skupine, kar se ni zgodilo pri nobeni drugi trditvi. Morda še en dokaz za zgornjo razlago, da ima ta skupina najslabšo ciljno orientacijo in to zaradi slabo izdelanega vrednostnega sistema, v katerem je finančni vidik bližje drugim motivatorjem, kot lahko to opazujemo pri drugih skupinah, kjer je ta trditev dosegla vidno nižje strinjanje od ostalih.

Opravljanje šolske obveze kot motivator smo razdelili na dva dela. V eni trditvi nas je zanimalo, ali bi se zanesljiveje udeležili aktivnosti, če bi le-ta bila v času pouka, v drugi pa, če bi z aktivnostjo lahko opravili šolske obveznosti. Obe trditvi, sicer s precejšnjo razliko (2,31 in 2,85), sta bili na predzadnjih mestih po strinjanju. Zanimiva je zgolj ocena "odsotnih", ki bi se zglada aktivnosti udeležili, če bi z njo opravili šolske obveznosti. Tukaj je potrebno dodati, kar so vprašani izrazili tudi v nekaj komentarjih, da so nekatere aktivnosti namreč potekale v času zaključevanja šolskega leta, ko so konkurirale zadnjim preverjanjem znanja in zaključevanju šolskega uspeha, ki je za dijake pomembnejši od dodatnih aktivnosti.

Avtor:

dr. Marko Ivanišin, vodja projekta RaST

II. gimnazija Maribor

02 330 44 60

marko.ivanisin@druga.si